GAZETA KRAKOWSKA

N^ro 34.

Z KRAKOWA DNIA 28 KWIETNIA 1819. ROKU WE SRODĘ

Z Warszawy d. 20 Kwietnia.

Dzwony tuteyszey stolicy ogłaszaią smutną wiadomość o śmierci Naczelnika Duchowieństwa i Prymasa Królestwa Polskiego JW. JX. Arcy Biskupa Malczewskiego, który dnia onegdayszego wieczorem przeniosł się do wieczności.

Kommissyia Rządowa Spraw Wewnętrznych i Policyi.

Otrzymawszy od Xięcia Namiestnika zezwolenie do wyznaczenia podług przepisów Postanowienia N. Pana z dnia 7go Października 1816 nagrody 2giey klassy w summie 2,000 zł: JP. Antoniemu Trębickiemu Naddzierżawcy Ekonomii Łamny; pragnie, aby uwiadomienie o tem i ogłoszenie powodów wyszczególnionych w Rapporcie następuiącym Xięciu Namiestnikowi uczynionym, mogło stać się zachęceniem dla Właścicieli Ziemiańskich do ciągłego doskonalenia gospodarstwa kraiowego.

W Warszawie dnia 3 Grudnia 1818 r. do Nru 1392 z Listo: 1818 r.

Kommissyia Rządowa Spraw Wewnętrznych i Policyi.

d o

Xięcia Namiestnika Królewskiego.

„Postanowieniem Nayiaśnieyszego Pana z dnia 25 Września (7 Października) 1816 w celu podźwignienia podupadłego gospodarstwa i zachęcenia obywateli, do prowadzenia go w taki sposób, iak w kraiach ościennych, przeznaczone są ze skarbu publicznego nagrody dla obywateli, którzy poprawnem gospodarstwem, w sposobie wspomnionem Postanowieniem przepisanym, celować będą.

W dopełnieniu czego wydała Kommissyia Rządowa na dniu 22 Sierpnia r. b. stosowne Kommissyiom Woiewódzkim polecenia dla obwieszczenia obywateli, o nagrodach, do których w miarę polepszenia swego gospodarstwa ubiegać się maią prawo, niemniey wybrania biegłych znawców z obywateli posiadaiących potrzebne o rolnictwie wiadomości, którzyby gospodarstwa podaiących się do nagród posiadaczów gruntów na mieyscu sprawdziwszy i roztrząsnąwszy czyli, i iak dalece przepisy Postanowienia Królew-

wskiego do nagrody powoduiące, uskutecznione zostały, podali ostateczne o stanie zwiedzonego gospodarstwa wyiaśnienie i opinią. Zadne ieszcze Woiewództwa nie wskazały w tym roku Gospodarzy ubiegaiących się do nagrody. — W Woiewodztwie tylko Mazowieckiem podług rapportu Kommissyi Woiewódzkiey tuteyszey z dnia 21 Listopada r. b. zgłosił się do nagrody Pan Trębicki Naddzierżawca Ekonomii Łomny.—Gospodarstwo iego, przez biegłych w rolnictwie: Sobolewskiego, Possessora z Małocic, Znamierowskiego Dziedzica Górców i Flatt Professora Instytutu Agronomicznego, od Kommissyi Rządowey zatwierdzonych, którzy w myśl Postanowienia Królewskiego w Biórze Kommissyi Woiewódzkiey złożyli przysięgę, zrewidowane i protokół rozpoznawczy na mieyscu spisany został, który Kommissyia Rządowa oryginalnie ma zaszczyt Xięciu Namiestnikowi Królewskiemu przedstawić.

W prawdzie z Protokółu takowego wykazuie się, iż Pan Trębicki w prowadzonem przez siebie gospodarstwie wzorowem, nie wszystkie szczegóły Dekretem Królewskim wskazane mógł uzupełnić., iako to:

Co do wprowadzenia przemiennego gospodarstwa, na całym folwarku, i urządzenia stosowney ilości poletków (iak się tłumaczy) nie sądził się być dość mocnym zrobienia tego, z powodu, iż kontraktem o trzechletnią dzierżawę Ekonomii Łomny, obowiązany iest oddać tę Ekonomiią z takim zasiewem, iaki inwentarzem ma sobie podany, niemniey, iż przyobiecana seperacyia gruntów dotąd nie nastąpiła, a iak wiadomo, nic bardziey się nie sprzeciwia wydoskonaleniu gospodarstwa przemiennego, iak rozkawałkowanie pola, i przeplatanie go obcemi gruntami, na których cudze gospodarstwo iest prowadzone.

Co do urządzenia lasów, te nie do iego, lecz do Władzy Rządowey rozrządzenia są zostawione

Co do budowli, w tych P. Trębicki żadnych wielkich odmian (nie maiąc za to od Rządu zapewnionego wynagrodzenia) czynić nie iest w stanie.

Nakoniec w innych szczegółach miał zawsze przeszkody, które w iednym czasie razem uprzątnąć nie był w sposobności.

Gdy iednak pomimo wszelkich niedogodności P. Trębicki co do podzielenia gruntu z kolei zasiewów po większey części Postanowieniu Królewskiemu zadosyć uczynił, w polach bowiem (które w 5ciu oddziałach po 150 do 180 morgów Magdeburgskich w sobie zawieraią) urządził tę koley zasiewów z przyzwoitą rozwagą; gdy nadto gospodarstwo przez niego prowadzone, co do wielu szczegółów, przepisom Postanowienia Królewskiego odpowiada; — to albowiem naznacza, ilość gruntu do wzorowego gospodarstwa de morgów Chełmińskich 300; P. Trębicki zaś takowe na 420 prowadzi;—zimniaki, boby, kapusty, rutabaki i rozmayte warzywa w przepisaney ilości ze znaczną korzyścią (iak protokół wyżey załączony opiewa) w rzędy na poletkach, narzędiami z oszczędzeniem bardzo znacznem rąk ludzkich uprawia; — koniczyny i innych traw na paszę dla bydła przez siebie zasianych tyle zbiera, że w Łomny, gdzie dawniey na wyżywienie 54 sztuk inwentarza samo-

rodney paszy nie starczyło, teraz utrzymuie na warzywie i sianey paszy 289 sztuk inwentarza i 1416 sztuk owiec poprawionych, a przeto nie tylko on z samego inwentarza i gromady, ale i z powiększonego wygnoienia ziemi odnosi korzyści.

Bydło, lubo nie ciągle na stayni, ale starownie i pomyślnie utrzymuie. — Gromadę baranami merynosami corocznie polepsza. — Narzędzia rozmaite do uprawy przemienney potrzebne, pracę ludzką zmnieyszaiące posiada, i takowe, iako też zaprzęgi rolnicze w przyzwoitym utrzymuie stanie. — Gospodarzy w Łomnach tyle zachęcił, że iuż warzywa i koniczynę w polu sieią. — Nasienia zaś koniczyny sam im udzielił. — Szkółkę elementarną założył, w ktorey iuż 33 dzieci uczy się. — Ogrody owocowe i chmielnik z korzyścią narzędziami obrabia. — Grunta i łąki z zarośli i kretowin oczyszcza. — Gdy na ostatek wszystkie roboty około gospodarstwa, po większey części naiemnikiem i paropkami uskutecznia, Kommissyia Rządowa zatem, ma zaszczyt upraszać Xięcia Namiestnika Królewskiego, aby przez wzgląd, iż Pan Trebicki, ciągłe czyni około polepszenia gospodarstwa starania, i z tem znacznie do przepisów Postanowienia Królewskiego zbliżył się, dozwolić raczył, Kommissyi Rządowey Spraw Wewnętrznych i Policyi wypłacić onemu drugiey klassy nagrodę Postanowieniem wspomnionem przeznaczoną w summie zł: Pol: 2000 iako dowod zadowolnienia Rządu, tudzież zachęcenia dla innych gospodarzy i dla niego, do dalszych w udoskonaleniu gospodarstwa usiłowań. — Zdaie się, do niey mieć tem większe prawo, gdy w bliskości z cudzego zagospodarowania mało brać mogąc przykładów, często na praktyce tracić musiał, nim z prac podiętych prawdziwie zdołał korzystać.,,

Minister Prezyduiący
(Podpisano) *T. Mostowski.*
Sekretarz Jeneralny
Aug: Karski.

W Warszawie d. 19 Kwietnia 1819 r.
Minister Prezyduiący
(podpisano) *Mostowski.*
Sekretarz Jeneralny
Aug: Karski.

JW. Wężyk... złożył w kassie pomnika dla ś. p. Xiążęcia Józefa Poniatowskiego summę talarów 255, co żądał mieć doniesionem publiczności w następuiącey osnowie:

" W końcu roku 1811 Posłowie i Deputowani na Seym Warszawski zgromadzeni złożyli talarów 255 mówię dwieście pięćdziesiąt pięć na drukowanie głosów JW. Godlewskiego Posła Maryampolskiego. Woyna 1812 roku stanęła na przeszkodzie uskutecznieniu tego dzieła. — W roku 1814 JW. Godlewski wydrukował własnym kosztem swe głosy i rozesłał ie wszystkim prawie osobom do wspomnioney składki należącym. Gdy tym sposobem cel składki dopiętym został, gdy względem dalszego iey przeznaczenia niepodobna było zebrać zdania wszystkich kontrybuentów; Depozytaryusz oney złożył całkowitą ilość talarów 255 w ręce JW. Jenerała Mokronoskiego, proponuiąc użycie tey składki na pomnik, maiący się wystawić ś. p. Xiążęciu Józefowi Poniatowskiemu. Wszakże gdyby się komu podobało odzyskać ilość przez siebie złoże-

ną, raczy się udać w przeciągu sześciu miesięcy, od daty ninieyszego ogłoszenia do JW. Jenerała Mokronoskiego, w ręku którego również zostaie złożoną lista imienna, osób, które się do rzeczoney składki przyczyniły.„

Gdyby kto z posiadaiących stare naczynia miedziane lub z iakiego bądź innego kruszcu ofiarę z nich na pomnik ś. p. Xiążęcia Józefa Poniatowskiego uczynić raczył, dar takowy przyięty z należną wdzięcznością znacznie się przydać może. Skład naczyń kruszcowych iako też waga znayduie się w klasztorze OO. Kapucynów przy ulicy Miodowey. JXiądz Gwardyan Kapucynów umocowany od Komitetu posiada Xięgę sznurową, z którey wydawać będzie kwity ofiaruiącym dary takowe, a na pamiątkę szlachetney czynności, ich imiona zapisywać, iako też ilość i rodzay ofiary.

Mokronoski.

Z Peterzburga d. 25 Marca d. k.

Jego Cesarska Mość oświadczył zupełną swą wdzięczność W. X. Mikołaiowi Pawłowiczowi, za rychłe i należyte dopełnienie poruczonego sobie uczenia strzelców, i wydoskonalenie ich we właściwych im ćwiczeniach podług nowych ewolucyy; równie też Naywyższe swe zadowolnienie Woropanowemu, Pułkownikowi Izmayłowskiego Pułku gwardyi, i Tołmaczewowi, Pułkownikowi strzelców gwardyi, którzy mu w tem zatrudnieniu pomocą byli.

Jenerał Porucznik Kapcewicz, na własną prośbę, uwolniony iest od czynney służby do wyleczenia ran, i liczyć się będzie w woysku.

Pułkownik Astan-Chan Kiaryński, Naymiłościwiey udarowany złotą szablą ozdobioną dyiamentami. Buchowiecki, Marszałek Powiatu Starokonstantynowskiego i Wislocki, Assessor gubernialnego rządu Wołyńskiego, otrzymali order S. Anny 2giey klassy.

Z Wiednia d. 20 Kwietnia.

Z Rzymu nadeszły tu następuiące dalsze doniesienia o bawieniu Nayiaśnieyszych Cesarstwa Jchmość w Stolicy Świętey: Nazaiutrz po przybyciu d. 3 Kwietnia przed południem dał J. C. K. Mość wszystkim zagranicznem Posłom przy Oycu S. bawiącym posłuchanie. Tegoż dnia przed południem odwiedziły NN. Cesarstwo Xiężne Łukieska i Chablais, które Oni po południu nawzaiem odwiedzili. Tegoż dnia w wieczor przyiechali do Rzymu z Toskanii Xięstwo Jchmość Sascy z Synowicą swoią, Xiężną Amaliią, i J. Cesarzowicowska Mość Arcy Xże Józef Palatyn Węgierski, którzy udali się zaraz do Oyca S. i NN. Cesarstwa. — D. 4 w Niedzielę Kwietnią znaydowali się wszyscy Wysocy Goście na święceniu palm w kaplicy pałacu Kwirinalnego i na reszcie obrzędów kościelnych dnia tego. Po południu odwiedzili NN. Cesarstwo katedralny naywiększy w Katolickiem świecie Kościoł Watykanu i byli przez tamteysze Duchowieństwo przy drzwiach Kościelnych przyięte mi. Po odbytych modłach oglądali iego osobliwości, a mianowicie wspaniałe nagrobki Piusa VII. i Klemensa XIII., przez Margr. Canova zrobione. — D. 5 oglądali NN. Cesarstwo muzeum i bibliotekę w Watykanie. Tegoż dnia odwiedził Jch W. Xże Rossyyski Michał, którego Oni po południu nawzaiem odwiedzili. D. 6 przybył do Rzymu Następca W. Xięstwa Toskań-

skiego.

(Karol V. był ostatni z Cesarzów, który w całey okazałości iako Cesarz odwiedził Rzym za Papieżą Pawła w r. 1536 gdy powracał z wyprawy przeciw Tunis.)

Z Paryża d. 10 Kwietnia.

D. 6 b. m. podczas dyplomatycznego posłuchania stawiony przed Królem był przez Posła Bawarskiego tayny Radca i Szambelan Króla Bawarskiego Varicourt, brat wiernego i walecznego officera gwardyi Królewskiey, który w nocy d. 6 Paźdz. 1789 tak długo przed pokoiami Królowey opierał się kupie morderców, poki Królowa nie uratowała się do pokoiow Ludwika XVI. i padł ofiarą swey przychylności.

Monitor dzisieyszy zawiera rozporządzenie Królewskie zatwierdzaiące utworzenie towarzystwa do ulepszenia więzień we Francyi. Ogólna iego rada składa się z 21 członków, a sekretarzem iey iest przyiaciel ludzkości Cottu, który w tym celu zwiedził kilka razy Angliią.

Przeciw mianowaniu nowych Parów krzyczą ieszcze zawsze ultraroialiści, i dodaią z szyderstwem, iż przez to mianowanie Nożownik z Maubeuge (Jourdan), Szewczyk z Schlettstadt (Lefebvre), i Perukarz (Rampon) stali się kuzynami Burbonów. (Lecz zapomnieli w swey zapalczywości, że Król dawniey ieszcze Marszałków Jourdan i Lefebvre, tak iak innych Marszałków Francyi nazywał swoiemi kuzynami.) Pomimo krzyków ultraroialistów zmienianemi ciągle są urzędnicy administracyyni. W woysku umieszczanemi także są światli officerowie dawnego woyska.

Ważne pytanie czyli podług teraźnieyszego prawodawstwa karane bydź maią poiedynki lub nie, roztrząsane było w tych dniach w sądzie kassacyynym.

Onegday otworzone zostały tegoroczne tuteysze przeiażdzki do Longchamps, którym naypięknieysza sprzyiała pogoda. Idących tam piechotą i powozów było niezliczone mnostwo; pomiędzy ostatniemi naypięknieyszy był 6cio siwokonny Ambassadora Angielskiego. Xiążęta Berry i Orleanu iechali we frakach konno.

Wielki tydzień (wyraża Dziennik Sporów) iest w Paryżu w całym roku nay obfitszym w zbytki. Aktorka chce wyrownać Xiężnie, żona skarbowego urzędnika chce przesadzić aktorkę, a faworyta skarbowego urzędnika usiłuie zaćmić iego żonę. W Wielkim tygodniu naywięcey zaciągaią w Paryżu długów.

W Orleanie będzie i tego roku d. 8 Maia obchodzona rocznica oswobodzenia tego miasta przez Dziewicę Orleańską od oblężenia Anglików. Mowę mieć będzie podczas tey uroczystości X. Frayssinous.

W nowym świecie (wyraża Gazeta Francuzka) zaszło zdarzenie, które mało zastanawia publiczność, ponieważ nie było wystrzałami z dział ogłoszone, i ponieważ nie poprzedziło go zabicie kilku tysięcy ludzi. Jednakże każdego oświeconego człowieka zastanowić powinny ważne skutki z ustąpienia północney Ameryce przez Hiszpaniią obu Florydów. Xże Pokoiu popełnił nader wielki błąd przez ustąpienie Francyi Luisiany, którą potem pierwszy Konsul sprzedał Ameryce. Mądrzy i dobrze rzeczy biorący Amerykanie nabyli prowincyie, które im niezmierne obiecuią korzyści, &c. — Taż Gazeta u-

mieściła co następuie: "Listy, które tu d. 6 b. m. z Włoch nadeszły, donoszą, iż w Mantui odkryto zamach na życie Nayiaśnieyszego Podrożnego, który przebywa teraz Włochy, przez truciznę, iże z tego powodu znaczną liczbę Carbonari. (Węglarzów uwięziono. Szkaradny ten zamysł miał tylko na pół godziny przed u skutecznieniem odkryty zostać.,,

Xże Richelieu udał się do Szwaycaryi.

Beniamin Constant, który zasiadł teraz w izbie Deputowanych, liczy 52 lat. Oyciec iego, jenerał w służbie Hollenderskiey, wrocił do swey oyczyzny do Szwaycaryi, gdzie urodził się Beniamin. Bonaparte, przeciw któremu on dawniey pisał, mianował go swoim radcą stanu.

W tych dniach nadeszła prośba do izby Deputowanych zawieraiąca uwagi nad małżeństwami, ścinaniem drzewa i gołębiami; rozśmiano się i przystąpiono do dziennego porządku, rownie iak i nad przełożeniem P. Magenthies, który rości do Rządu 16 mill. fr. pretensyi i utrzymuie, iż St. Cloud iest iego własnością.

Mowią, iż obiorcze kollegiia zwołane zaraz zostaną po ukończeniu teraźnieyszych posiedzeń, ażeby nowi Deputowani zgromadzić się mogli na uroczystość koronacyi Króla. Lecz ta ma bydź daley odłożoną.

Z Londynu d. 9 Kwietnia.

Urodzony niedawno syn Królewica Xcia Kambridgi, nie będzie nosić nazwiska Hr. Tipperary, ale Xcia Kambridgi.— Xże Leopold Koburski iest tu w krotce napowrot oczekiwany.

Przybył tu nowy Poseł Francuzki, Hr. de la Tour-Maubourg.

D. 5 i 6 b. m. rozdana zostanie podług dawnego zwyczaiu przez Jałmużnika Królewskiego 800 ubogim iałmużna po 5 szylingów. D. 8 w kaplicy Whitheball 81 starców i 81 kobiet (w wieku lub starszych od Króla) oprocz dobrego obiadu, otrzymaią w podarunku w czerwonem woreczku po 1 f. szt. a w białem po 81 pensów w srebrze, sukną i płutno na koszulę, a kobiety pończochy i trzewiki.

Policyia tuteysza przytrzymała wraz z wiozącemi skrzynkę z fałszywemi biletami bankowi na 700 f. szt.

Pomimo pomnożonych dochodów kraiu w teraźnieyszym roku względem zeszłego niedostaie iednak do zastąpienia wydatków do 6 mill. f. szt. które będą musiały bydź biletami na skarb zastąpione.

Z wschodnich Indyy przybył tu Xże, który ma bydź potomkiem zmarłego Sultana Typpo-Saiba, i ma mieć ważne zlecenia od tamteyszych Xiążąt.

Margr. Landsdown doniosł izbie wyższey, iż myślą iego iest po Swiętach podać propozycyią do adressu do Xcia *Rejenta*, ażeby izbie udzielona była wiadomość, iaką Rząd o ustąpieniu Florydów Ameryce i ostraceniu tamże dwoch Anglików odebrał. —P. Hutchinson doniosł izbie niższey, iż wniesie o cofnienie bilu względem cudzoziemców.

Marszałek Beresford powrocił z Anglii do Portugalii i obiął nad woyskiem tamteyszem dowodztwo.

Gazeta Morning-Chronicle przywodzi, iż kapitał wielkiego banku handlowego w stolicy Chińskiey Pekinie wynosi 63 1/2 mill. f. szt.

Anti-Galikański Monitor, który w

Londynie wychodzi i zawsze przeciw Bonapartemu pisze, donosi, iż do odkrytey cyfrowey korrespondencyi na wyspie *S. Heleny* klucz znaleziono. — Gazeta Times zapewnia, iż Bonaparte miał napad paraliżu, i że Lekarz Stokoe dla tego oddalony został, że go o tem uwiadomił.

Na wyspie Ceylon podług ostatnich doniesień został nieiaki Vira Waroo w tey chwili pochwycony, kiedy miano go nowem hersztem buntu uwieńczyć.

Z Włoch d. 6 Kwietnia.

Nie potwierdziła się wiadomość, iakoby miasto Messyna przez trzęsienie ziemi uszkodzone zostało. Wszelako okropne burze poczyniły w Sycylii wielkie szkody.

Z Korfu piszą, iż handel w Rzpltey Siedmiu Wysp bardzo dobrze idzie; wielu kupców z wysp Tureckich osiadło w Korfu. Marsyliia i Genua prowadzą z naszemi wyspami korzystny handel. Z Londynu przychodzą tu okręty z indigo, cukrem, korzeniami, i t. d. a biorą od nas oliwę i inne tuteysze płody.

Od Brzegów Menu d. 13 Kwietnia.

Poseł Domów Saskich przy Seymie związku Niemieckiego, P. Heinrich, złożył Seymowi d. 1 b. m. pismo zbiiaiące to wszystko, co niedawno o wielu Niemieckich Uniwersytetach, a zwłaszcza Jenauskiey rozgłoszono, a mianowicie iakoby ucząca się w nich młodzież mięszała się do spraw politycznych.

Podług doniesień z Karlsruhe stany W. Xięstwa Badeńskiego zwołane są na 25 b. m.

Rozchodzi się wiadomość, że Rossyyska młodzież ucząca się w Niemieckich Uniwersytetach odebrała rozkaz, ażeby albo do kraiu powróciła, albo nauki swoie w Uniwersytetach innych kraiów iako to Szwaycarskich, Francuzkich lub Niderlandskich kończyła.

Dotychczasowy Poseł Hanowerski przy Dworach Wirtemberskim i Badeńskim, Baron Rheden, mianowany został posłem w Rzymie.

Gazeta powszechna zawiera pod napisem z Manheimu d. 10 Kwietnia, co następuie:

„Sand zbliża się zwolna do śmierci ponieważ niechce poddać się operacyi, która iedna mogłaby go uratować. Cierpi nieznośne boleści na swoie rany, ale nawet się nie skrzywi, zawsze wesoło i ukontentowanie patrzy. Otaczaiący go są poniewolnie poruszeni żalem, iż takiego charakteru człowiek mógł taki popełnić czyn. — *Wyznaczona* kommissyia czyni codziennie badania swoie, lecz dotąd nie odkryła nic więcey nadto, co pierwszych dni wiedziano. P. Kotzebue, syn, w służbie morskiey Rossyyskiey będący, miał oświadczyć życzenie widzenia zabóycę oyca swoiego bez bycia od niego postrzeżonem; lecz nie przyszło do tego. Cała nawet rodzina Kotzebue nazywa go nieszczęśliwem, i wolałaby żeby umarł, niżeli na śmierć skazany zostanie. — D. 11 Sand dał się przecież do bolesney operacyi nakłonić. Wczoray rozumiano, że iuż skona, ale dziś ma się znowu lepiey.„

Rzeczona Gazeta zawiera także z wiary godney ręki kopiią listu, który Sand krótko przed popełnieniem swey zbrodni do swoich krewnych pisał, lecz ten dopiero późniey ich doszedł. List ten iest

nowem dowodem, że Sand był tylko ofiarą własnego fanatycznego zaślepienia, ale nie narzędziem spisku.

Tygodnik literacki P. Kotzebue wychodzi ciągle po iego śmierci, co okazuie, iż musiał wiele materyiałów do niego przygotować, zwłaszcza, że miał do Rossyi wrócić. — W ostatnim iego Nrze pomiędzy zbiorem urzędowych papierów znayduie się list Gubernatora wyspy S. Heleny, w którym wyliczone są wydatki na roczne utrzymanie Bonapartego i iego orszaku, iako to: Obrok na 13 koni (!) 720 f. szt. dla Angielskich służących 675 f. szt. na utrzymanie 8 mułów 272 f. szt. dla 2 przy nich parobków 177 f. szt. dla budowniczego i robotników 939 f. szt. stoły i inne potrzeby domowe 2020 f. szt. Wina de Graves, Bordeaux i Madera 2445 f. szt. (!) stół 11,700 f. szt. (!) Trzeba wyznać, iż trudno aby który więzień na świecie tak dobrze żył i tyle kosztował.

Pisma publiczne przeznaczaią teraz Posła Pruskiego w Rzymie P. Niebuhr na mieysce Hr. Golz na posła przy Seymie związku Niemieckiego.

Wdowa po W. Xciu Badeńskim (Xiężna Stefania) ziechała się z Xciem Eugeniuszem Leuchtenberg w nayściśleyszem inkognito w Baden (w kantonie Argowii, zkąd roziechali się d. 6 b. m.

Jarmark Frankfortski iest ciągle tak lichy iak okazał się zaraz na początku; nikt nic nie kupuie; aże Lipski iarmark wcześniey teraz przypadł, wszyscy tam przeto spieszą w nadziei lepszey sprzedaży. Z zbytkowych tylko towarów sprzedano w Frankforcie cokolwiek; z suknami, skórami i Angielskiemi towarami udano się do Lipska.

Cudzoziemcy chcąc bydź przypuszczonemi do nauk w Uniwersytecie w Bonn muszą okazać wiary godne zaświadczenia dobrych obyczaiów.

Jenerał major Langenau, Prezes kommissyi woyskowey, przy Seymie związku Niemieckiego, rozpoznał niedawno dokładnie stan twierdzy Moguncyi.

W Uniwersytecie Berlińskiem znayduie się 67 nauczycielów.

Cesarz Austryiacki w powrocie z Włoch przeiechać ma przez część Szwaycaryi, a mianowicie przez Gryzonią, dla aobaczenia nowego gościńca przez górę Splügel.

D. 26 Marca umarł w Lauzanie 76 letni P. Glaire, niegdy tayny gabinetowy sekretarz Króla Polskiego Stanisława Augusta, a późniey członek Dyrektoryiatu Lauzańskiego, &c.

Weteran literatury Niemieckiey, Radca nadworny i Professor Meusel w Erlangen, oznaymił teraz, iż pismo iego: "Uczone Niemcy, które dla braku pokupu w czasie woien od r. 1812 wychodzić przestało, będzie teraz dałey wydawane.

Rocznica wniyścia woysk sprzymierzonych do Paryża obchodzona była d. 31 marca w Eisenach Turnieiami.

Z Sztokolmu d. 2 Kwietnia.

Uczniowie Akademii Upsalskiey włożyli żałobę po śmierci Arcy Biskupa Lindblom, Vice-Kanclerza teyże Akademii, i nosili ią aż do pogrzebu iego, w czasie którego szło przed ciałem 700 uczniów pod przewództwem Rektora; trumnę zaś niosło 34 uczniów. Złożono zwłoki w kościele katedralnym, i medal wybity na pamiątkę nieboszczyka rozdano obecnym.

DODATEK
DO N^{ro} 34.
GAZETY KRAKOWSKIEY

Z KRAKOWA DNIA 28 KWIETNIA 1819 ROKU WE SRODĘ

Ze Lwowa d. 21 Kwietnia.

Gdy przez różne okoliczności przychód zwykły do kassy Towarzystwa dobroczynności uszczuplony, ratunku potrzebnego dla domów Siostr miłosierdzia w Lwowie, trudniących się utrzymywaniem szpitalu i edukacyią młodzieży, dostarczyć niemógł, Towarzystwo dobroczynności w Galicyi, i zawiązane za staraniem szczególnieyszem JW. Korduli Hrabiny Potockiey, Damy pałacowey przy boku Nayiaśnieyszey Cesarzowey Jeymości przedsięwzięły wystawić na teatrze publicznym trzy sztuki w Polskim, Niemieckim i Francuzkim języku na korzyść tychże domów Siostr miłosierdzia. — Zamiar ten dopełnionym został przez amatorów na dniu 14 bieżącego miesiąca; Osoby dobrem wychowaniem i wysokiem urodzeniem zaszczycone poświęciły z radością starania ku oddaniu z dokładnością rol rozdanych, a JP Serwaczyński zadziwił wszystkich talentem swoim, exekwuiąc z nieporównanym gustem waryiacyie na skrzypce przez P. Baillot napisane. — Dzień ten między nayprzyiemnieysze od mieszkańców tey Stolicy sprawiedliwie bydź policzonym zasługuie, nietylko przez pamiątkę tak mile spędzonego wieczora, ale co ważnieysza: przez dzielną pomoc przyniesioną cierpiącey ludzkości, gdyż po odtrąceniu wydatków nieuchronnych, zebrana z tego źródła summa wyniosła częścią w walucie Wiedeńskiey, częścią w złocie podług kursu rachowanem 2785 ZR. W. W., z których spitalowi Lwowskiemu 2500 ZR. W. W., a domowi edukacyynemu 285 ZR. W. W. dostało się w podziale. Nietylko sama przyzwoitość wyciągała, aby to doniesienie doszło do wiadomości publiczney, ale i szczere życzenie, aby w dalszych latach łaskawa Publiczność tym torem postępuiąc takąż zabawę z korzyścią dla szenownego Zgromadzenia Siostr miłosiernych łączyć raczyła.

ROZMAITOSCI.

Odkrycie Soli w Azyi.

Jeśli wierzyć można dzieiom Tatarów, używanie soli długo nie było znane w Azyi. Tatarowie nie znali wcale iey przymiotów przed panowaniem Taunak·

Chana. Xże ten poluiąc pewnego czasu i ubiwszy wiele zwierzyny, gdy zachciało mu się bardzo ieść, zatrzymał się na polu, kazał ludziom swoim rozniecić ogień i upiec kilka sztuk ubitey zwierzyny. Przypadkiem upuścił kawałek pieczystego na ziemię, którego głód nie dozwolił mu otrzeć, i włożywszy go prosto z ziemi do ust, znalazł go smacznieyszym, niżeli poprzedzaiące, ponieważ uczepiło się na nim cokolwiek słoney ziemi. Aże to był człowiek wielkiey przenikliwości, zastanowił się nad tym przypadkiem, kazał nabrać znaczną ilość tey ziemi, powierzył iey rozebranie ludziom znaiącym się, którzy wyciągnęli z niey sol, i od tego czasu wszyscy Tatarowie zaczęli do swych potraw używać wynalezioney powyższym przypadkiem soli. Twierdzą, iż tenże Chan poczynił wiele innych użytecznych odkryciow co do historyi naturalney.

Odkrycie Kawy.

Mowią, iż pasterz trzody koz żalił się pewnego razu przed zakonnikami, że trzoda iego przeciw zwyczaiowi całą noc nieleżała tylko skakała. Przełożony zakonu nie wątpiąc, iż to mogło pochodzić z paszy, przebiegł mieysce, na którem dnia poprzedzaiącego paszone były; ale nie znalazł tam, iak tylko małe drzewka, z których kozy ieść mogły surowy owoc; postanowił zatem doświadczyć iego skutków: kazał w wodzie wygotować pomieniony owoc, a napiwszy się tey wody, uczuł nadzwyczay obudzone w sobie zmysły. Turcy tak bardzo cenią kawę, iż za Sciadli i Aidrus, (tak nazywać się mieli zakonnicy, którzy naypierwey tę roślinę odkryć mieli) do Nieba zanoszą modły.

Nowa Akademiia.

Niedawno wyszedł w Paryżu osobliwszy prospekt pod tytułem: „Akademii Nieznanych.„ Nie iest to, iakby myśleć można, krytyka lub paszkwil na Akademiią Francuzką; ale tytuł pisma przeznaczonego do ogłaszania za pomierną zapłatą dzieł prozą i wierszem autorów, którzy się chcą dać poznać. Nie zła byłaby to spekulacyia, gdyby Paryżanie nie mieli swoiego kalendarzyka Muz, w którem mogą bydź bezpłatnie pogrzebanemi.

Odpowiedź Sokratesa.

Pewien oyciec chwalił się przed Sokratesem, iż wychowanie swo ego syna powierzył niewolnikowi. Dobrze! rzekł Filozof, zamiast iednego będziesz miał dwoch niewolników.

Porównanie Fenelona z Bossuetem (wyiątek z dzieła Xiedza Pradt pod tytułem: Cztery Konkordaty.)

Autor opisawszy stan Duchowieństwa we Francyi, zakończa uwagi które nietylko we Francyi przystosowane bydź mogą. Oto są iego słowa:

„ Dziś Fenelony potrzebnieysze niż Bossuety; bo znaiomość serca ludzkiego więcey ma nad nami władzy, niżli biegłość w Piśmie świętem i naukach Oyców kościoła. Cała moc ięzyka, wspaniałość myśli i powaga nauk Teologicznych, któremi Bossuet iaśnieie, nie byłyby iuż cenionemi w równi z temi słodkiemi uczuciami, które w Fenelonie zniewalaią duszę. Bossuet widokiem wielkości Bóstwa, wzbudza postrach i podziwienie; Fenelon każe ie kochać, kreśląc obraz iego dobrodzieystw. Pierwszy czuwa u tronu Naywyższego, iakoby do niego przystępu wzbraniał, miecz ognisty iest w iego ręku iak u tego Cherubina, który strzegł bramy Raiu Ziemskiego; drugi, przyiaciel pocieszyciel przewodnik szlachetny, wskazuie nam dro-

gę cnoty kwiatami usłaną. Podobny do grzmotu głos Bossueta, odzywa się tylko w wyrazach groźnych i strasznych, przeraża słuchacza, a powalonemu w prochu odkrywa całą nicość człowieka; głos Fenelona iak oddech wietrzyka ochładzaiącego całą naturę, używa tylko wyrazów któremi założyciel wiary Chrześciańskiey powiedział: że imię iego słodkiem i kazał dzieciom zbliżyć się do siebie. — Bossuet gotów zawsze iak Eliasz ogień niebieski zesłać na ziemię, albo się unieść na wozie płomienistym. Fenelon iak Elizeusz pragnie oddechem swoim ogrzać syna wdowy, aby go przywrócić do życia, albo raczey iak Jezus Chrystus pomnożyć chleby, żeby nakarmić łaknących. —— Bossuet napoiony duchem czasu Teologicznego, duchem dwóch wieków i nieustannych sporów religiynych, będzie zawsze pierwszym Doktorem Teologii, pierwszym mówcą Chrześciańskim. Fenelon który winien ukształcenie swoie wiekowi równemu owym nayświetnieyszym czasom Atenn i Rzymu, zostanie na zawsze wzorem tego, co Religii może być naysłodszem i naybardziey towarzyskiem. Pierwszy będzie Demostenesem Religii, drugi Las Casas ludzkości. Wielkie dziedzictwo chwały dla obu przynależy, ale świat iuż się nie waha w wyborze; Fenelon iest wyżey ceniony, tak iak wszyscy którzy są użytecznemi, którzy mówią do serca, znaydą pierwszeństwo nad temi, co wzbudziaią tylko podziwienie i tylko do umysłu przemawiać umieią. Kilka pocieszaiacych kartek Fenelona, tego balsamu towarzystw, tych nauk, tey obrony ludzkości, więcey się podobaią, niż cała wspaniałość stylu, i głębokość wiadomości dogmatycznych w Bossuecie, która iuż na nic przydać się niemoże. Niemasz różności zdań w ocenieniu zasługi tych walk, które staczał Bossuet z różnowiercami, a tego męztwa z iakiem Fenelon na dworze Ludwika XIV opierał się despotyzmowi, z iakiem nauczyciel następcy tronu oddalał od młodego Książęcia, blask czarowny naywyższey władzy, który oyca zaślepił. Bossuet pozostanie zawsze Dyktatorem kościoła Gallikańskiego, Fenelon obrońcą ludzkości, Bossuet ogłasza władzę nieograniczoną, zięty iedynie polityką święą; Fenelon zostanie tłumaczem i, podporą praw narodu; Bossuet każe czekać spokoynie, póki Niebu nie podoba się zabrać tyrana lub przemówić do serca Nerona; tę iedną nadzieię zostawia on nieszczęśliwey ludzkości. Podług Fenelona uciemiężyciele ludzkości ograniczeni władzą prawa, niezdolni przełamać tey świętey zapory, a czekaiąc późniey sprawiedliwości Nieba, odpowiedzialni są Towarzystwu, którego są naczelnikami lecz nie panami. W tem Fenelon iest prawdziwym Chrześcianinem i razem oświeconym człowiekiem, bo wiara Chrystusa równie iest nieprzyiaciołką despotyzmu iako i anarchii, iak anarchiia i despotyzm są nieprzyiacielami wszelkiey spółeczności, wiara Chrześciańska iest wiarą naybardziey towarzyską; nakazuie podległość władzy, lecz tę podległość nie uważa za dziedzictwo lub przywiley naczelnika, lecz iako sposób utrzymania społeczeństw, które iakkolwiek są rządzone, nie mogą się nigdy obeyść bez podpory władzy naywyższey. „

Dnia 26 i 27 Kwietnia 1819.
Cena zboż rożnego gatunku na Targu w Krakowie sprzedawanych.

Korzec	1. Zł. gr.		2. Zł. gr.		3. Zł. gr.		4. Zł. gr.	
Przenicy	21	—	19	—	17	—	15	—
— Zyta	11	—	10	15	10	—	9	—
— Jęczmienia	9	—	8	15	8	—	7	—
— Owsa	5	—	4	20	4	15	—	—
— Jagieł	34	—	31	—	28	—	26	—
— Grochu	10	15	9	15	8	—	7	15
— Rzepaku	—	—	—	—	—	—	—	—

Cena Zboża
W Warszawie d. 17 Kwietnia

Korzec Pszenicy od Złp. 28 do 36.
— — Żyta — — — 15 — 18
— — Jęczmienia — — 12 — 15.
— — Owsa — — — 9 — 11.

— — Grochu — — 19 — 20.

Cena Zboża
W Gdańsku d. 16 Kwietnia

Łaszt 28 Korcy wynoszący.
Pszenicy od Złp. 860 do 1100.
Żyta — — 580 — 600.
Jęczmienia — — 460 — 480.
Owsa — — 320 — 340.
Grochu — — 620 — 600.

Bieg Pieniędzy
W Krakowie d. 26 Kwietnia.

Czer. Zł. Holl: monetą Courant Złp. 19 gr. 10.
— detto Cesarski . — — 19 — 4
Fryd. Pruskie . . . . — . 33 — 15
Luidor . . . . — 36 — 15
Złoto frankowy . . . . . — . 32 — 10
Szeiny Wiedeńskie za 100 — . 231 — —
Złoty ryński Szeinami . — . 1. — 12

DONIESIENIA

Wydział Dochodów Publicznych i Dóbr Narodowych, w Senacie Rządzącym Wolnego, Niepodległego i ściśle Neutralnego Miasta Krakowa i iego Okręgu. Z mocy Uchwały Senatu Rządzącego pod dniem 13 b. m. Nr. 1083 zapadłey do publiczney podaie wiadomości, iż w dniu 17 Maia r. b. o godzinie 9 ranney w Biorze Wydziełu Dochodów Publicznych i Dóbr Narodowych odbywać się będzie licytacyia dzierżawy realności folwarku i propinacyi w Wielkich Bronowicach, iud eż realności Kawiory zwaney, każdey z osobna. Dzierżawa ta trwać ma przez lat trzy, to iest od dnia 1 Czerwca r. b. czyli dnia zatwierdzenia kontraktu przez Senat Rządzący, do dnia ostatniego Maia 1822 r. Pretium fisci realności folwarku Bronowice z propinacyią ustanowione iest w ilości 1560. Złp. zaś realności Kawiory 1666 Zł. Chęć więc licytowania maiący w mieyscu i terminie naznaczonym zaopatrzeni w vadium 10 części ceny fiskalney od powiadaiące stawić się zechcą, w każdym zaś razie, iako też i w terminie licytacyi wiadomość o dalszych warunkach powziąść w Wydziale będą mogli. W Krakowie d. 21 Kwietnia 1819.

X Bystrzonowski S. P.
Gadomski S. W.

Wieś Stręgoborzyce, w Obwodzie Miechowskim, Woiewództwie Krakowskiem, o mil 4 od Krakowa na trakcie Lubelskim leżąca, w gruntach dobrych, maiąca łąki, sady, wikle, sadzawki dwie, iedna zarybiona, a druga prożna, z dobrem zabudowaniem, iest z wolney ręki każdego czasu do sprzedania. Zyczący kupna zechce się na grunt zgłosić.

W Krakowie przy Wesoły w Domu pod Nr. 258, wypuszczony zostanie przez licytacyią, w dzierżawę Blech z wszelkim użytkiem dnia 30 Kwietnia b. r. o godzinie 10 ranney; Zyczący sobie objęcia zechcą się w wyżey oznaczonych mieyscu i czasie znaydować zaopatrzoni w vadium zł. 40. — W Krakowie d. 20 Kwietnia 1819.

Skorczyński, Kom. Sąd.

☞ Do Handlu podpisanego w Sukiennicach w Krakowie sprowadzone są Sukna Sedańskie i Niderlandskie w rożnych kolorach, Kaźmierki z naypierwszych fabryk. Podpisany ma honor polecić się Łaskawey Publiczności z tem zapewnieniem, iż ieśli nie taniey, pewnie nie drożey iak u Zydow dostać u niego można powyższych towarow. Podpisany przestaie na pomiernym procencie, i usłuży dobrem towarem, o czem skutek każdego przekona.

Jan Aloizy Szydłewski.